

U 83/2018 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (Europeiska försvarsfonden)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen kommissionens förslag av den 13 juni 2018 om Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska försvarsfonden COM(2018) 476 final och en promemoria om förslaget.

Helsingfors den 30 augusti 2018

Försvarsminister Jussi Niinistö

Specialsakkunnig Tommi Nordberg

FÖRSVARSMINISTERIET

PROMEMORIA
30.8.2018

EU/2018/1252

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING OM EUROPEISKA FÖRSVARSFONDEN

1 Bakgrund

Europeiska kommissionen offentliggjorde den 13 juni 2018 förslaget till förordning om Europeiska försvarsfonden (COM(2018) 476 final). Förslaget till förordning är förlagt i budgetpunkt 5 Säkerhet och försvar i den fleråriga budgetramen 2021–2027.

Förslaget till förordning om Europeiska försvarsfonden är en del av den större helheten med EU:s försvarsinitiativ inklusive kommissionens meddelande av den 30 november 2016 om En europeisk försvarshandlingsplan (COM(2016) 950 final) och EU:s globala strategi. Förslaget till förordning kompletterar EU:s övriga försvarsinitiativ som EU:s permanenta strukturerade samarbete (Permanent Structural Cooperation, PESCO) och den årliga utvärderingen av försvaret (Coordinated Annual Review on Defence, CARD).

Europeiska försvarsfonden (European Defence Fund, EDF, nedan försvarsfonden) ska bestå av helheter för forskning och utveckling. I fråga om båda helheterna pågår eller bereds just nu ett förstadium, vars syfte är att testa förfaranden innan det egentliga programmet som inleds 2021. Nu pågår en treårig (åren 2017–2019) förberedande åtgärd för försvarsforskning och målet för den är sammanlagt 90 miljoner euro i EU-finansiering. De första projekten inom den förberedande åtgärden för forskningen pågår. Det europeiska försvarsindustriella utvecklingsprogrammet (European Defence Industrial Development Programme, EDIDP) som är en del av förstadiet till försvarsfondens kapacitetshelhet bereds med syfte att genomföra de första projektsökningarna i början av år 2019. Sammanlagt 500 miljoner euro har reserverats ur EU:s budget för att genomföra programmet 2019–2020.

2 Förslagets motivering och huvudsakliga innehåll

Försvarsfondens syfte

Det allmänna målet för försvarsfonden är att öka konkurrenskraften, effektiviteten och innovationskapaciteten för försvarsindustrin i Europa genom åtgärder som genomförs i samarbete och som överskrider medlemsstaternas gränser.

Syftet med förslaget till förordning är att stärka en enhetlig och öppen inre marknad i EU genom att sporra utnyttjande av synergier och minska överlappningar i försvarsindustrin. På lång sikt är försvarsfondens syfte att stärka EU:s strategiska autonomi och förutom det främjar försvarsfonden EU och dess medlemsstaters intressen inom försvarssektorn.

I förslaget nämns stöd av forskningsåtgärder för att effektivisera den framtida kapaciteten som särskilda mål för försvarsfonden och att stöda sådana utvecklingsåtgärder mellan medlemsstaterna varmed man tillsammans svarar mot bestämda kapacitetsbrister. Försvarsfondens åtgärder täcker forsknings- och utvecklingscykeln för forskningsmaterial i sin helhet och har som syfte att effektivisera försvarsindustrins innovations-, forsknings- och teknologipotential.

Försvarsfonden främjar gränsöverskridande samarbete mellan medlemsstaterna och företag, forskningsanstalter, förvaltningar, internationella organisationer samt universitet. För att främja innovativa lösningar och en öppen inre marknad har bonusarrangemang som stöder

gränsöverskridande samarbete mellan små och medelstora samt mid cap företag inkluderats i kapacitetshelheten i förslaget till förordning.

I försvarsfonden syns kontaktytor med flera andra av unionens program, med vilka synergier borde sökas. Ramprogrammet för forskning och innovation (Horizon Europe) som fokuserar på civil forskning, rymdprogrammet, initiativ inom cybersäkerhet, marin säkerhet och andra EU-program inom säkerhetsområdet (i synnerhet fonden för inre säkerhet och fonden för integrerad gränsförvaltning) ska beaktas vid genomförandet av försvarsfonden.

Stödberättigade aktörer

Försvarsfonden ska förutom av EU-medlemsstater kunna utnyttjas av de stater som är medlemmar av Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA) och som är medlemmar i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Stödberättigade aktörer är de aktörer eller deras underleverantörer som är etablerade i EU-medlemsstater eller EES-stater och som har sina strukturer för verkställande ledning antingen i EU- eller i EES-medlemsstater, förutsatt att aktören i fråga inte kontrolleras av en stat eller aktör utanför EU- och EES-området. Även de infrastrukturer, tillgångar, utrustning och resurser som används i samband med de åtgärder som finansieras ska vara belägen eller belägna i EU- eller EES-medlemsstaterna under hela den tid åtgärden pågår.

Det är dock inte helt uteslutet att andra tredjeländer deltar i åtgärder underställda försvarsfonden. För aktörer som är etablerade i EU- och EES-medlemsstater och som kontrolleras av ett tredjeland föreslås möjlighet att delta i åtgärder underställda försvarsfonden och få finansiering, om detta är nödvändigt för att uppnå målen med åtgärden och deltagandet inte kommer att äventyra EU:s och dess medlemsstaters säkerhetsintressen. Detta förutsätter även godkännande av den EU- eller EES-medlemsstat där aktören är etablerad.

I undantagsfall kan finansieringsmottagarna och deras underleverantörer samarbeta med aktörer som är etablerade utanför EU- eller EES-området eller använda en infrastruktur, tillgångar, utrustning och resurser som är belägen eller belägna utanför EU eller EES-området för åtgärder underställda försvarsfonden, men sådana åtgärder är inte berättigade till EU-finansiering.

För att säkerställa EU:s och dess medlemsstaters säkerhetsintressen i konkurrenspräglade ansökningar eller finansieringsavtal kan man även bestämma om andra villkor bl.a. om äganderätten till resultaten av den genomförda åtgärden, tillgång till säkerhetsklassificerade uppgifter och försörjningsberedskap.

Åtgärder underställda försvarsfonden kunde genomföras som samarbete mellan i regel minst tre aktörer, som är etablerade i åtminstone tre olika EU-medlemsstater eller EES-stater. Åtminstone tre av dessa aktörer, som är etablerade i två olika EU-medlemsstater eller EES-länder, får under den tid åtgärden genomförs inte kontrolleras av samma aktör.

Beviljande av finansiering och åtgärder som finansieras

Försvarsfondens budget föreslås vara ca 11,5 md euro¹ åren 2021–2027, varav ca 3,6 md euro planeras för åtgärder som fokuserar på forskning och ca 7,8 md euro till försvarsfondens utvecklingsåtgärder för försvarsindustrin.

Finansiering kan beviljas via fri konkurrensutsättning eller utan konkurrensutsättning på de sätt som bestäms i budgetförordningen och särskilt i form av bidrag, belöningar eller via upphandlingar. Det är även möjligt att bevilja finansiering i form av finansieringsinstrument (blending operations), varvid en del av den beviljade finansieringen ska återbetalas.

Finansiering kan beviljas för de åtgärder i försvarsforsknings- och utvecklingsfasen som gäller utveckling av nya produkter, tekniker och kunskap inom försvarsområdet eller uppdatering av befintliga produkter och tekniker i de fall där tredjeländernas eller deras aktörers behörighet inte begränsar användningen av information.

De finansierbara åtgärderna ska hänföra sig till utveckling, planering och teknisk definition av ny information, försvarsteknik, försvarsprodukter eller försvarskomponenter, skapande, testning, standardisering och certifiering av prototyper samt forskning (inkl. feasibility studies), tekniker som utvecklar livscykeln för produkterna och teknikerna, informationsåtgärder samt åtgärder som ökar interoperabiliteten och återhämtningsförmågan. I vissa fall kan försvarsfonden även stödja förkommersiell upphandling genom att bevilja bidrag till myndigheter eller aktörer som är avtalsparter.

Försvarsfonden kan stöda upp till 100 procent av de direkta stödberättigade kostnaderna för åtgärden i forsknings- och utvecklingsfaserna (innan utvecklingsfasen för prototypen). Den maximala finansieringen för utveckling av prototyper kan inte överstiga 20 procent av de direkta stödberättigade kostnaderna. För åtgärder som fokuserar på testning, standardisering och certifiering kan högst 80 procent av de direkta stödberättigade kostnaderna finansieras. Kommissionen kan även bevilja en separat engångsersättning för åtgärder, som i annat fall får lite finansiering ur försvarsfonden eftersom medlemsstaterna täcker största delen av budgeten för åtgärden (bl.a. prototyper).

Av de indirekta kostnaderna i anslutning till åtgärderna kan 25 procent finansieras även om en högre nivå än denna är möjlig genom ett separat beslut. Ur försvarsfonden kan finansiering även beviljas för åtgärder, som beviljats finansiering ur ett annat EU-program.

Förslag till åtgärder som ska finansieras bedöms utifrån kriterier där åtgärdernas kvalitet och effektivitet, banbrytande potential, innovativitet och teknologisk utveckling, Europeiska försvarsindustrins konkurrenskraft, EU:s säkerhets- och försvarsintressen samt ökande av det gränsöverskridande samarbetet (inkl. små och medelstora företag) betonas. I fråga om utvecklingshelheten beaktas även livscykeln för försvarsmaterielen och medlemsstaternas samarbete i bedömningarna. Kommissionen utnämner oberoende experter från EU-medlemsstaterna för att bistå i bedömningen av ansökningarna.

Ur försvarsfondens budget föreslås det att högst 5 procent styrs till finansiering av utveckling av banbrytande tekniker.

¹ I denna U-skrivelse presenteras budgeten i fasta priser för 2018. I kommissionens budgetförslag används gängse priser (13 md euro).

Äganderätten till resultaten av de åtgärder som finansieras

EU har inte äganderätt till resultaten av forsknings- och utvecklingsåtgärderna eller immateriella rättigheter till de försvarsrelaterade produkter och tekniker som utvecklingsåtgärderna utmynnar i, förutom i de fall där EU-finansiering beviljats genom offentlig upphandling. Om äganderätten till resultaten av åtgärden blir kvar i EU, får EU- och EES-medlemsstaterna rätt att kostnadsfritt använda resultaten på skriftlig begäran.

Resultaten av EU-finansierade utvecklingsåtgärder, och i motiverade fall även resultaten av forskningsåtgärderna, kan inte direkt eller indirekt kontrolleras av tredjeländer eller deras aktörer. Kommissionen ska informera om äganderätten till resultaten av utvecklingsåtgärderna överförs eller licensieras till tredjeländer. I motiverade fall kan samma skyldighet antecknas även i finansieringsavtalet för forskningsåtgärden. Överföringen eller licensieringen av äganderätten får inte stå i konflikt med EU:s eller dess medlemsstaters försvars- eller säkerhetsintressen eller försvarsfondens syfte.

Särskilda bestämmelser i anslutning till försvarsforskning

Den försvarsforskning som omfattas av Försvarsfonden är exklusivt inriktad på försvarstillämpningar vars resultat kan utnyttjas ömsesidigt även i civila tillämpningar inom ramprogrammet för forskning och innovation (Horizon Europe). Åtgärder inom försvarsforskning kan finansieras till fullt belopp.

De särskilda bestämmelserna om försvarsforskning i förordningen är i synnerhet inriktade på utnyttjandet av resultaten och tillgången till dem. Finansieringsmottagarna (beneficiaries) äger resultaten av åtgärderna antingen ensamma eller gemensamt, om en specifikation av äganderätten är svår att genomföra. Myndigheterna i EU- och EES-medlemsstaterna får royaltyfri tillgång till specialrapporter för EU finansierade försvarsforskningsprojekt förutsatt att ändamålsenliga skyldigheter i fråga om konfidentiell behandling är uppfyllda. Specialrapporter får endast användas inom försvarsmaktens, säkerhets- och underrättelsemyndigheternas verksamhet i medlemsstaterna.

Förmånstagare som deltar i forskningsåtgärder ska överlåta royaltyfri tillgång till resultatet av åtgärderna till EU, så att resultaten på goda grunder kan användas till att utveckla, genomföra och monitorera EU-program eller politikområden.

Särskilda bestämmelser i anslutning till äganderätten till resultaten av forskningsåtgärderna, licensieringen av dem och tillgången till dem ska definieras i finansieringsavtalet och i avtalet om förkommersiell upphandling för att kunna garantera en så omfattande tillämpning av forskningsresultaten som möjligt och undvika orättvis behandling.

Särskilda bestämmelser i anslutning till utveckling

Det finns särskilda bestämmelser som är inriktade på de åtgärder som ska finansieras inom utvecklingshelheten och som det konsortium och de EU- och EES-medlemsstater som medverkar samt deras företag ska uppfylla.

Konsortiet ska påvisa att de kostnader som ingår i åtgärden och som inte täcks av EU-finansiering kommer att täckas från övriga källor (som ur medlemsstaternas budget eller från industrin) i samarbete med de medverkande staterna eller aktörerna.

I åtgärder som gäller utveckling av prototyper, testning av försvarsprodukter och försvarsteknik, standardisering och certifiering ska det konsortium som söker stöd påvisa att åtminstone

två stater som deltar i åtgärden är beredda att skaffa slutprodukten av åtgärden och att åtgärden grundar sig på gemensam teknisk specificering för de stater som finansierar den.

Åtgärder i anslutning till planering av en försvarsprodukt och försvarsteknik ska grunda sig på kapacitetskrav som de EU- och EES-medlemsstater som deltar i åtgärden gemensamt har överenskommit.

I fråga om utvecklingsåtgärderna erbjuder försvarsfonden även bonusarrangemang. Åtgärder som utvecklats inom ramen för EU:s permanenta strukturerade samarbete (PESCO) kan få en extra finansieringsbonus på 10 procent från försvarsfonden, om de blir utvalda att finansieras.

Via bonusarrangemang uppmuntrar försvarsfonden små och medelstora samt mid cap företag till gränsöverskridande samarbete i utvecklingsåtgärderna. Ett konsortium där små och medelstora företag medverkar kan dra nytta av motsvarande procentandel av tilläggsfinansieringen som hade allokerats ur åtgärdens budget till de medverkande små och medelstora företagen (förutsatt att de små och medelstora företagen i fråga är från andra EU-medlemsstater eller EES-stater än de övriga medlemmarna i konsortiet). Däremot kan konsortier, där mid cap företag medverkar dra nytta av tilläggsfinansiering som motsvarar en fjärdedel av den procentuella andel som allokerats ur åtgärdens budget till mid cap företag (förutsatt att mid cap företagen i fråga är från andra EU-medlemsstater eller EES-stater än de övriga medlemmarna i konsortiet). Det totala beloppet för olika bonusar för en åtgärd får dock inte överstiga 30 procent.

Bestämmelser om förvaltningen och uppföljningen av försvarsfonden samt om sekretessbelagd information

Kommissionen genomför försvarsfonden baserat på årliga eller fleråriga arbetsprogram. I arbetet bistås kommissionen av en kommitté, där Europeiska försvarsbyrån (EDA) medverkar som observatör och Europeiska unionens avdelning för yttre åtgärder som assistent.

Åtgärder underställda försvarsfonden ska uppfylla etiska principer och överensstämma med väsentlig nationell, internationell och EU-lagstiftning. Kommissionen genomför en etisk bedömning av de föreslagna åtgärderna med hjälp av oberoende experter. Dessutom kan kommissionen även genomföra etiska granskningar av pågående åtgärder med hjälp av experter. Åtgärder som inte är etiskt godtagbara kan förkastas eller så kan de avbrytas när som helst.

Kommissionen rapporterar om försvarsfondens framsteg på årsnivå och dessutom utarbetar den en mellanrapport om försvarsfondens verksamhet senast inom fyra år efter att försvarsfondens verksamhet har inletts. Efter att försvarsfonden upphör avger kommissionen en slutrapport om hela försvarsfondens verkställighetsperiod. I rapporteringen beaktas i synnerhet gränsöverskridande medverkan för små och medelstora samt mid cap företag.

Kommissionen bedömer regelbundet försvarsfondens utveckling och huruvida de mål som ställts upp för den uppnås. För att säkerställa effektiv bedömning av försvarsfondens framsteg överförs befogenheten att anta akter (delegerade akter) till kommissionen. Kommissionen kan, efter att ha konsulterat de experter som medlemsstaterna utsett, ändra de indikatorer som finns i bilagan till förslaget till förordning eller vid behov komplettera ramregelverket för monitoring och bedömning. Rådet och parlamentet har rätt att när som helst återkalla överföringen av lagstiftningsbefogenheten till kommissionen.

Förordningen om försvarsfonden ställer krav om separat säkerhetsklassificerade uppgifter. Kommissionen ska inrätta ett elektroniskt system för att förmedla meddelanden för förmedling av säkerhetsklassificerad information. Dessutom ska EU- och EES-medlemsstater garantera att deras nationella säkerhetsbestämmelser erbjuder nödvändigt skydd för hantering av uppgif-

ter som EU säkerhetsklassificerat. Personer som bor i tredjeländer och juridiska personer som är etablerade i dem kan hantera säkerhetsklassificerade uppgifter i anslutning till försvarsfonden, om säkerhetsbestämmelserna som gäller dem i staterna i fråga håller en tillräckligt hög nivå. I vissa fall kan personer, juridiska personer, tredjeländer eller internationella organisationer få tillgång till säkerhetsklassificerade uppgifter i EU.

Information om försvarsfonden och åtgärder underställs den samt resultaten av dem tillhandahålls och dessutom ska aktörer som får EU finansiering säkerställa tillräcklig synlighet för den roll som EU-finansieringen har vid genomförandet av åtgärden.

3 Förslagets rättsliga grund och subsidiaritetsprincipen

Förslagets rättsliga grund bygger på avdelningarna ”Industri” och ”Forskning och teknisk utveckling samt rymden” (artiklarna 173, 182, 183 och 188) i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), eftersom både försvarsforskning och utvecklingsverksamhet i fråga om försvarsprodukter och försvarsteknik kopplas samman i förslaget.

Artikel 173 i EUF-fördraget svarar mot syftet för förslaget till förordning så att konkurrenskraften för unionens försvarsindustri ska förbättras genom att främja innovation, forskning och teknisk utveckling samt tillvaratagande av industriella möjligheter i samarbetet mellan företag som finns i de olika medlemsstaterna. I förslaget till förordning har dessutom de små och medelstora företagens betydelse beaktats och det är till denna del enhetligt med tanke på det mål som nämns i artikel 173 i EUF-fördraget.

I fråga om försvarsfondens forskningsåtgärder utgör även artikel 182 i EUF-fördraget rättslig grund för förslaget. Det fleråriga ramprogrammet för forskningen innefattar alla forskningsåtgärder och bestämmelser om kopplingarna mellan det särskilda programmet för försvarsforskning och det civila forskningsprogrammet Horizon Europe.

I artikel 183 i EUF-fördraget finns bestämmelser om de regler för deltagande och regler för spridning av forskningsresultaten som ska fastställas för att genomföra det fleråriga ramprogrammet. Artikel 188 i EUF-fördraget innehåller föreskrifter om att utfärda dessa bestämmelser. I fråga om försvarsforskning innefattar förslaget till försvarsfond detaljerade föreskrifter om åtgärderna, budgeten och reglerna för deltagande.

Statsrådet anser även att förslaget, med stöd av förslagets text och de motiveringar kommissionen hittills framställt, är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

4 Förslaget i förhållande till grundlagen samt till grundläggande och mänskliga rättigheter

Förslaget innehåller inte bestämmelser som hör till området för grundlagen och det har heller ingen inverkan på uppfyllandet av de grundläggande och mänskliga rättigheterna.

5 Förslagets konsekvenser

Förslagets allmänna konsekvenser

Åtgärder som direkt eller indirekt stöds ur programmet tros ha en positiv inverkan på Europas ekonomi. Undersökningar visar att investeringar inom försvarsområdet har betydande multiplikatoreffekt på BNP, skatterna och sysselsättningen. Forsknings- och utvecklingsåtgärder inom försvarsområdet har även viktiga spin-off-effekter, som är till nytta för både försvarssektorn och för den civila sektorn.

Försvarsområdets leveranskedja består av ett stort antal små och medelstora företag i synnerhet när det gäller leveranskedjan för viktigare vapen eller andra system. När gränsen mellan försvarssektorn och den civila sektorn gradvis blir suddig innebär det också att sådana små och medelstora företag som traditionellt inte är aktiva inom försvarsområdet kan delta i verksamheten, framförallt inom elektronik- och programvarusektorn.

Förslaget bedöms öka gränsöverskridande forsknings- och utvecklingsåtgärder inom den europeiska försvarsindustrin med stöd av EU-finansiering. Förslaget till förordning sporrar utvecklingen av kostnadseffektiva sameuropeiska lösningar för kapacitetsbrister och bildandet av nätverk inom försvarsindustrin, främjar kompetensutveckling både inom forsknings- och forskarsamhället och inom försvarsindustrin och öppnar upp möjligheter för små och medelstora företag att delta i europeiska produktionskedjor. Samtidigt gynnar förslaget uppkomsten av nya verksamhetsmöjligheter och stöder en enhetlig och öppen stärkning av EU:s inre marknad.

På lång sikt bedöms de åtgärder som är underställda Europeiska försvarsfonden gynna EU:s och dess medlemsstaters intressen inom försvarssektorn och stärka EU:s strategiska autonomi.

Konsekvenser för budgeten och försvarsfondens ekonomiska konsekvenser

Förslaget har inga direkta konsekvenser för den nationella budgeten. Stödet för de åtgärder som finansieras ur programmet är 20–100 procent. Om stödet är mindre än 100 procent, ska den återstående delen täckas med egen finansiering från medlemsstaterna och/eller företagen. Till denna del är täckningen av de kostnader som överstiger finansieringsandelen som fås ur försvarsfonden beroende på huruvida finländska aktörer deltar i gemensamma utvecklingsåtgärder. Statens medverkan i finansieringen avgörs inom ramen för varje budget.

Erhållande av finansiering ur Europeiska försvarsfonden grundar sig i regel på konkurrenspräglade ansökningar, därför beror den nytta som Finland och finländska aktörer har av försvarsfonden på framgången i ansökningarna.

Det är fråga om ett helt nytt program och därför är det således inte möjligt att bedöma alla ekonomiska konsekvenser i detta skede. Frågor gällande den nationella budgeten behandlas och ställning till dem tas i processerna för den nationella planen för de offentliga finanserna och statsbudgeten.

Konsekvenser för EU-budgeten

Totalt ca 11,5 md euro anslås till Europeiska försvarsfonden under åren 2021–2027. För åtgärder som fokuserar på forskning budgeteras ca 3,6 md euro och för fondens utvecklingsåtgärder för försvarsindustrin anslås ca 7,8 md euro. Försvarsfondens finansiering kanaliseras från den femte budgetpunkten (säkerhet och försvar) i den fleråriga finansieringsramen.

Finland tar separat ställning till kommissionens förslag om dimensionering av finansieringen i samband med förhandlingarna om budgetramen.

Konsekvenser för lagstiftningen

Europaparlamentets och rådets förordning är direkt tillämplig i EU-medlemsstaterna. Förordningen kräver inga ändringar av den gällande lagstiftningen.

6 Ålands behörighet

Enligt 27 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) hör förslaget till rikets lagstiftningsbehörighet.

7 Beredning av förslaget

I samband med beredningen av förordningen har kommissionen som jämförelseobjekt utnyttjat den pågående (förberedande åtgärden för försvarsforskning, PADR, åren 2017–2019) i fråga om försvarsfondens forsknings- och utvecklingshelheter och det förstadium som är under beredning (Europeiskt försvarsindustriellt utvecklingsprogram, EDIDP, åren 2019–2020) samt respons som erhållits från intressentgrupperna. I beredningen av förslaget till förordning har dessutom beaktats den konsekvensbedömning som gjorts om Europeiska försvarsfonden.

8 Handläggning av förslaget i Europeiska unionens institutioner och nationell behandling

Handläggningen av förslaget inleddes den 10 juli 2018 i rådet i den arbetsgrupp (Friends of Presidency) som leds av Österrike.

Ansvarig kommitté för handläggning av förordningen i Europaparlamentet är ITRE (industri, forskning och energi). Zdzisław Krasnodebski (ECR, PL) är rapportör. Dessutom ger AFET (yttre förbindelser), BUDG (budget), IMCO (inre marknad och konsumentskydd) utlåtanden i ärendet. Handläggningen preciseras senare.

Utkastet till U-skrivelse har behandlats nationellt vid EU-sektionsberedning (i försvarssektionen EU11, sektionen för den inre marknaden EU8, sektionen för näringspolitik EU13 samt sektionen för forskning och innovationer EU20) genom skriftligt förfarande 25.7–8.8.2018, i MFF-ledningsgruppen den 21 augusti 2018, i finanspolitiska ministerutskottet den 30 augusti 2018 och i statsrådets allmänna sammanträde den 30 augusti 2018.

Om förslaget till förordning har även uppgjorts ett E-brev, som behandlades i EU-ministersutskottet den 5 juli 2018.

9 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet stöder inrättandet av Europeiska försvarsfonden. Det finns ett tydligt behov av att fördjupa försvarssamarbetet inom EU. Gynnande av EU:s försvarssamarbete stärker EU som försvarsgemenskap samt säkerheten i EU och Finland. Satsningar på den europeiska försvarsindustrin samt innovations- och konkurrenskraften för forsknings- och forskarsamhället ska göras för att aktörerna ska hänga med i den teknologiska utvecklingen och för att Europas industriella och teknologiska grund ska kunna upprätthållas och stärkas.

Den föreslagna Europeiska försvarsfonden svarar mot aktuella behov och kan tillföra betydande mervärde till utvecklingen av konkurrenskraft, effektivitet och innovationsförmåga för den europeiska försvarsindustrin.

Statsrådet stöder försvarsfondens syfte att stärka försvarsforskningen. Den forsknings- och teknologiverksamhet som är underställd fonden erbjuder möjlighet att stödja utvecklingen av nationell kompetens inom forsknings- och forskarsamhället och inom försvarsindustrin även genom att stärka ömsesidiga nätverk. Detta stärker i sin tur Finlands militära försörjningsberedskap.

Statsrådet anser att det är viktigt att ur försvarsfonden finansiera åtgärder, varmed kapaciteten utvecklas och som motsvarar de brister i kapaciteten som medlemsstaterna tillsammans har fastställt. En förteckning över dessa brister finns i EU:s kapacitets och utvecklingsplan. Försvarsfonden ska dessutom byggas upp så att den sporrar och gynnar gränsöverskridande samarbete mellan olika aktörer och medlemsstater samt medverkan.

För Finland är det viktigt att utvecklingen av den nationella kapaciteten stöds genom samarbete och att finländsk kompetens stärks bl.a. inom Försvarsmaktens utvecklingsprogram, i försvarsredogörelsen och inom de prioritetsområden som definierats i statsrådets principbeslut om trygghet av det finska försvarets teknologiska och industriella bas. I statsrådets principbeslut som nämns ovan definieras till exempel ledning och verksamhet i nätverk, spaning, övervakning och målidentifieringsstöd, påverkan och skydd som centrala prioritetsområden. Det är viktigt att beslut om Finlands medverkan i åtgärder som rör utveckling av kapaciteten fattas från ett nationellt perspektiv på basis av behovsprövning för att maximera mervärdet för det nationella försvaret.

Statsrådet anser det viktigt att åtgärder som främjar tillträdet till marknaden för små och medelstora företag stöds ur försvarsfonden. Skapande av en öppen och jämlik försvarsmarknad förutsätter att de europeiska produktionskedjorna inom försvarsområdet öppnas upp och en gränsöverskridande medverkan i dem. Därför välkomnar statsrådet försvarsfondens mål att i utvecklingshelheten för kapaciteten stödja de små och medelstora företagens medverkan i gränsöverskridande produktionskedjor med bonusarrangemang.

Statsrådet anser att det är bra att de EFTA-länder som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet har möjlighet att delta i försvarsfonden. Statsrådet anser också att det är bra att företag som ägs av tredjeländer och som finns inom EU har möjlighet att delta i åtgärder som får finansiering ur försvarsfonden. En förutsättning för det ska dock vara att denna medverkan i fråga inte äventyrar EU:s eller dess medlemsstaters säkerhetsintressen.

Försvarsfonden ska inte leda till en snedvridning av marknaden och stöd av aktörer i enskilda medlemsstater. Det ska säkerställas att lika möjligheter erbjuds både inom forsknings- och teknologihelheten samt kapacitetshelheten.

Statsrådet anser att det när programmet genomförs är nödvändigt att utreda hur möjligheterna för finländska aktörer, i synnerhet små och medelstora företag, att delta i åtgärder som finansieras ur fonden bäst kan stödjas med hjälp av offentliga nationella instrument, till exempel i anslutning till finansiering av innovationer och teknologi.

Statsrådet anser det vara viktigt att försvarsförvaltningen bereder och genomför åtgärder underställda fonden tillsammans med försvarsindustrin. Genom att satsa på beredningsfasen förbättras möjligheterna att få finansiering och det finns möjlighet att påverka planeringen av åtgärderna på ett sätt som främjar det nationella försvarets och försvarsindustrins intressen.

U 83/2018 rd

Statsrådet tar separat ställning till kommissionens förslag om dimensionering av finansieringen i samband med förhandlingarna om budgetramen.